

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківської державної
академії дизайну і мистецтв
проф. Олександр СОБОЛЄВ
«24» травня 2024 р.

**ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

**Мудаліге Олени Іванівни
«ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ВІЗУАЛЬНОЇ МОВИ СУЧАСНОГО
ШРИФТОВОГО ПЛАКАТУ
(НА МАТЕРІАЛАХ КОЛЕКЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ
ТРІЄНАЛЕ «4-Й БЛОК»),
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
022 Дизайн (галузь знань 02 Культура і мистецтво)**

Дисертація Мудаліге Олени Іванівни «Засоби формування візуальної мови сучасного шрифтового плакату (на матеріалах колекції Міжнародної екологічної трієнале «4-й Блок»», виконана на кафедрі графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Науковий керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент Іваненко Тетяна Олександрівна. Тема дисертації затверджена вченою радою ХДАДМ (протокол № 30 від 28.09.2023 року).

У попередній експертизі дисертації, проведений на базі кафедри графічного дизайну ХДАДМ, беруть участь рецензент: доктор мистецтвознавства, професор Лагода Оксана Миколаївна.

За результатами аналізу змісту дисертаційної роботи Мудаліге О.І., поданих до розгляду наукових публікацій за темою дослідження, а також враховуючи підсумки публічної презентації здобувачем наукових результатів дослідження, яку проведено на кафедрі графічного дизайну 24 травня 2024 р., визначено наступне:

1. **Актуальність теми дисертації** пов'язана з необхідністю в систематизації візуального матеріалу та виявленні основних художніх та композиційних засобів формування візуальної мови шрифтового плакату різних систем писемності на матеріалах колекції Міжнародної екологічної трієнале «4-й Блок», що зберігається у науково-практичній лабораторії «Музей еко-плакату

4-й БЛОК/ архів» при Харківській державній академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ). Колекція налічує більше 12000 плакатів з 56 країн світу й потребує наукового дослідження і опрацювання з метою їх застосування результатів у процесі дизайн-освіти. У сфері теоретичних досліджень існує також певний дефіцит розвідок щодо культурно-регіональних особливостей саме шрифтового плакату. У пошуках ідей та візуальних рішень, для надання роботам більш дієвого змісту та енергійності, міжнародна дизайнерська спільнота створює нову візуальну мову плакату засобами графічного дизайну, залучає нові покоління мистецької еліти до участі у спілкуванні і поширенні кращих ідей людства через власний дизайнерський досвід. Вагомий обсяг в колекції трієнале становить саме шрифтовий плакат, що підтверджує важливу роль шрифту у суспільстві і необхідність його ефективного використання. Аналіз та систематизація зазначених вище робіт дозволить ознайомитись із творчими набутками дизайнерів, графіків, митців різних країн у напрямі шрифтового плакату, а дослідження формування візуальної мови шрифтового плакату становиться актуальним завданням сучасної української науки в сфері дизайну та має вагоме практичне значення.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами університету та кафедри. Дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідницької роботи Харківської державної академії дизайну і мистецтв, зокрема, в межах науково-дослідної теми «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проектної культури» (державний реєстраційний номер: 0122U200902).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів полягає в тому, що автором дисертаційної роботи зібрано та систематизовано візуальний матеріал з обраної теми, проаналізовано й узагальнено вітчизняну та зарубіжну наукову літературу для визначення ступеню вивченості теми, висвітлено особливості дизайнерських рішень і творчих набутків в дизайнерській практиці різних регіонів світу, проаналізовано зміни в прийомах візуальної мови шрифтового плакату кінця ХХ – поч. ХХІ ст. в залежності від розвитку вітчизняного і міжнародного суспільства, а також сформульовано напрями подальших досліджень.

4. Новизна основних результатів дисертаційної роботи полягає в наступному:

- введено в науковий обіг нові імена дизайнерів та зразки шрифтового плакату;
- систематизовано візуальний матеріал дослідження, а саме: зразки шрифтового плакату з колекції Міжнародної трієнале екологічного плакату «4-й Блок»;
- встановлено засоби візуальної мови шрифтового плакату екологічного, соціального та культурно-видовищного спрямування;
- розкрито особливості шрифтового плакату різних культурних регіонів світу алфавітної і неалфавітної систем писемності;

- виявлено періоди змін візуальної мови дизайну шрифтового плакату від часів перших трієнале екологічного плакату 90-х років до сьогодні;
- вперше запропоновано дефініцію візуальної мови шрифтового плакату;
- набуло подальшого розвитку питання впливу шрифтового плакату на ефективність формування екологічної свідомості та природоохоронних завдань соціуму.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дисертація О. Мудаліге містить вступ, три розділи основної частини тексту, висновки, список використаних джерел, додатки (список ілюстрацій, ілюстративний матеріал, список публікацій). Висновки до кожного розділу дисертації є науково обґрунтованими, а їхній зміст підтверджується наявним аналітичним та візуальним матеріалом. Дослідження завершується загальними висновками, що підсумовують зміст роботи, є логічними та такими, що відображають ключові положення дисертаційної роботи. За структурою, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, оформленням, мовою та стилем дисертація О. Мудаліге відповідає вимогам, які пред'являються до оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт. Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Перевірка проведена сертифікованою програмою Strike Plagiarism. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів роботи в тому, що дослідження дає цілісне уявлення про дизайн шрифтового плакату екологічного, соціального та культурно-видовищного спрямування. Зміст аналітичної частини дослідження та систематизований візуальний матеріал можуть бути використані в процесі фахової підготовки здобувачів вищої освіти за дизайнерськими спеціальностями, при написанні методичних матеріалів, а також у практичній діяльності при розробці супровідної інформації, каталогів та концепцій експозицій виставок, кураторських проєктів, культурних програм тощо.

7. Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження оприлюднені та апробовані в доповідях на таких українських та міжнародних наукових конференціях, як: наукова конференція «Дослідження мистецтва і мистецтво як дослідження» (м. Львів, 15–16 листопада 2023р.), доповідь «Використання контрформи як графічного засобу візуалізації ідеї у шрифтових плакатах екологічного спрямування»; Міжнародна наукова конференція «Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922–1998)» (Київ, 25 листопада 2023 р.), доповідь «Експерименти з візуальною мовою шрифтового плакату на прикладі робіт з колекції музею «4-й Блок»; IX Міжнародна науково-практична конференція «Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку» (Херсон, 5-6 жовтня 2023 р.), доповідь «Художній символізм графічної мови ієрогліфічного плакату (на матеріалах колекції Музею екологічного плакату «4-й Блок»)»; Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи

2019/2020 навчального року (Харків, 18 травня 2020 р.), доповідь «Епіграфічна і рукописна традиція римської античності».

8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні положення дослідження оприлюднені у 10 наукових публікаціях, з них: 4 – у фахових наукових виданнях, які входять до переліку МОН України (категорія Б), 4 – у збірках матеріалів наукових конференцій, 2 – у публікаціях, які додатково відображають наукові результати дисертації. Три опубліковані в рамках дослідження наукові праці є одноосібними публікаціями О. Мудаліге. Одна публікація оприлюднена у співавторстві з науковим керівником, де автору дослідження належить збір та систематизація матеріалу, участь у формулюванні основних положень та висновків.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ, В ЯКИХ ОПУБЛІКОВАНІ ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Мудаліге О. І., Іваненко Т. О. Сучасні тенденції в дизайні шрифтового плакату екологічного спрямування. Український мистецтвознавчий дискурс. 2023. № 5. С. 79–86. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2023.5.8> (Категорія Б).

2. Мудаліге О. Історія створення музею екологічного плакату в Харківській державній академії дизайну і мистецтв. ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну. 2023. № 1. С. 27–50. DOI: <https://doi.org/10.33625/hudprom2023.01.027> (Категорія Б).

3. Мудаліге О. Засоби дизайну шрифтового плакату екологічного спрямування. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. Вип. 71. С. 106–111. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-16> (Категорія Б).

4. Мудаліге О. Стан дослідження шрифтового плаката в науковому дискурсі. Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну. 2024. Вип. 7(1). С. 67–77. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-7951.7.1.2024.300923> (Категорія Б).

ПУБЛІКАЦІЇ, ЯКІ ДОДАТКОВО ВІДОБРАЖАЮТЬ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Мудаліге О. Використання контрформи як графічного засобу візуалізації ідеї у шрифтових плакатах екологічного спрямування. Дослідження мистецтва і мистецтво як дослідження: матеріали наук. конф., 15–16 лист. 2023 р. Львів : ЛНАМ, 2023. С. 94–96.

2. Мудаліге О. Експерименти з візуальною мовою шрифтового плакату на прикладі робіт з колекції музею «4-й Блок». Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922-1998): міжнародна наук. конф., 25 лист. 2023 р. Київ : НАОМА, 2023.

3. Мудаліге О. І., Ван Вейжун. Художній символізм графічної мови ієрогліфічного плакату (на матеріалах колекції Музею екологічного плакату «4-й Блок»). Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку:

матеріали IX Міжнародної наук.-практ. конф., 5–6 жовт. 2023 р. Херсон : ХНТУ. Каф. дизайну, 2023. С. 114–119.

4. Мудаліге О. Епіграфічна і рукописна традиція римської античності. Всеукраїнська наукова конф. профес.-викл. складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2019/2020 навч. року, 18 трав. 2020 р. Харків : ХДАДМ, 2020. С. 25–28.

5. Mudalige O. Fonts in the Epigraphic and Manuscript traditions of Roman Antiquity. Contexts of and Relations between Early Writing Systems (CREWS). Faculty of Classics, Sidgwick Avenue, Cambridge (UK), 15.09.2022 р. URL: <https://crewsproject.wordpress.com/fonts-in-the-epigraphic-and-manuscript-traditions-of-roman-antiquity-guest-post-by-olena-mudalige/>

6. Іваненко Т. О., Мудаліге О. І. Шрифтовий плакат: творчий метод дизайнерів різних культурних регіонів алфавітної системи писемності (за матеріалами колекції «4-й БЛОК: музей, архів, лабораторія»). Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2021. №1. С. 5–12. DOI: <https://doi.org/10.33625/visnik2021.01.005>

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження Олени Іванівни Мудаліге на тему «Засоби формування візуальної мови сучасного шрифтового плакату (на матеріалах колекції Міжнародної екологічної трієнале «4-й Блок»», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво.

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація О. Мудаліге «Засоби формування візуальної мови сучасного шрифтового плакату (на матеріалах колекції Міжнародної екологічної трієнале «4-й Блок»» повністю відповідає науковому профілю спеціальності 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261, та пункту 11 Порядку присудження ступеня з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами публічної презентації наукових результатів дисертації, рекомендувати дисертацію О. Мудаліге на тему «Засоби формування візуальної мови сучасного шрифтового плакату (на матеріалах колекції Міжнародної екологічної трієнале «4-й Блок»» за спеціальністю 022 Дизайн до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій

спеціалізованій вченій раді.

ГОЛОВА

фахового семінару:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
проректор з науково-дослідної роботи

Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ

«24» травня 2024 року